

תערוכת הבכורה של שמואל סולץ מאפשרת עיון מחודש בהתפתחותו של מדיום ציורי חדש שהתווסף לאמנות הפלסטית בעשור האחרון. כאשר החלה, לפני כעשר שנים, קבוצה של אמנים ספרדיים צעירים שהתרכזה בברצלונה, להשתמש בחומריות כמדיום עיצוב וביטוי ציורי, היה בכך משום פתיחת אופקים חדשים והצבעה לאפשרויות העשירות הטמונות כאן. תוך עשר שנים, הפך השימוש במדיום החומר להיות מקובל ביותר בקרב האמנים ולאחר תקופת התמכרות קצרה ואינטנסיבית התבהרו למדי גם תחומי השימוש בו. התברר, למשל, שהחומר כמוהו כצבע, צורה או קו, מאפשר מסירת תכנים שונים ובכך מהווה מדיום עשיר למדי; הובהרו פחות או יותר היחסים בין חומר וצבעוניות, חומר ורקע, חומר וחלל וכו'. אמן המשתמש כיום במדיום זה שוב אינו בא אל קרקע בתולה ואינו יכול להסתפק בהצגת חיפושים בלבד; נדרשים ממנו הבנה חודרת יותר ורגישות למדיום זה שאינה פחותה מהרגישות וההבנה הנדרשים בעת השימוש בצבע השמן, המים, או הגואש. שמואל סולץ מעצב את ציוריו בעזרת מדיום החומר. לשימוש המקובל (וכיום, אפילו השגרתית) בחומר, הוא מצרף לעיתים, כרקע - הדבקות שעליהן מונחות צורות החומר. על המבנה שנוצר, מצרף שמואל סולץ תילי מתכת דמויי קפיץ ולעיתים אף חלקי מכונה. קפיצים אלה צריכים להיות המומנט הדינאמי-קווי במערכת החומרית-סטטית של מבנה הציוריים. מאליה צפה ועולה השאלה על דבר היחס בין רקע ההדבקה, מבנה החומר וסלילי המתכת. נראה שיחס זה, במקרהו של שמואל סולץ, הוא פרובלמטי למדי. דוגמה טובה יכול להיות בירור היחס בין ההדבקה, המשמשת כרקע, לבין מבנה החומריות שמעליו. ההדבקה צבעונית יוצרת הרגשה תלת-מימדית, החומריות, לעומת זאת, הינה בטבעה אדישה מבחינה צבעונית ודו-מימדית במהותה. השאלה המתבקשת מאליה היא: אם מתייחס שמואל סולץ לצבעוניות ההדבקה בלבד, מדוע לא הסתפק בגיוון הרקע בשיטות המקובלות, היינו, למה נזקק להדבקה?

מאידך גיסא, אם הוא מתייחס לתלת-המימדיות של הרקע (כפי שמימד זה נרמז בהדבקה). כיצד מתחבר חלל זה עם דו-מימדיותו של החומר? נראה שאם בכלל הובאו גורמים אלה בחשבון בעת העיצוב הציורי, הרי המשקל שניתן להם היה בעל ערך משני בלבד; כנראה שמה שנראה חשוב הרבה יותר לצייר היה השיקול הדקורטיבי-אסתטי במובנו הפשטני של מושג זה; היינו, במקום להתייחס לחוויה שתשמש מעין "אידיאה מדריכה" ולפיה תימדד התפתחות הציור, יש כאן שאיפה ליצור "ציור יפה", לפי טעמו והתפתחותו של המצייר. אישוש נוסף להשערה זו אפשר למצוא באופן צירוף היסוד השלישי שהוזכר - סלילי התיל וחלקי המכונה. אי אפשר, מבחינה אמנותית, "לזרוק" לתוך המבנה הציורי יסוד, ללא כל ניסיון לשלבו בכלל הציור ולהקנות לו הצדקה פלסטית הולמת. צורת הקפיץ היא צורה דינאמית, תלת-מימדית, בעלת מתח פנימי ומחייבת, בעיקר בקצותיה, שילוב הדוק ביותר לתוך המבנה הציורי, שילוב שיהווה "עוגן", המחבר צורה זו לשאר הצורות המהוות את המבנה. בציוריו של שמואל סולץ מופיעה הצורה הקפיצית, אם יובא בחשבון חוסר שילובה לתוך המבנה החומרי, כגורם אורגנמנטלי בלבד; אך גם בכך לא נפתרה הבעיה: גם גורם עיטורי כזה אינו יכול להופיע "יש מאין" ויש לשלבו, אם כי בצורה אחרת, בשאר הציור. דבר זה לא נעשה, ועוד פעם נראה שההסבר היחיד האפשרי הוא חוסר מודעות מספקת של המצייר לבעיות העומדות לפניו וההסתפקות בעיצוב "מוצר נאה".